

INHOUD

AAN DE LEZER	9
EERSTE VOORDRACHT	II
<i>Wenen, donderdag 27 september 1923</i>	
De werking van het beeld van Michaëls strijd met de draak op het menselijk gevoel in vroeger tijden. De hiërarchieën als openbaarders van goddelijk-geestelijke wil. De draak als een vervroegd tot vrije wil gekomen geestelijk wezen. De val van de draak van de hemel op aarde als daad van Michaël. De mens als dubbel wezen. De menselijke natuur als de plaats waar de draak werkzaam is. De strijd van Michaël met de draak in vroeger tijden een kosmische, later een in het innerlijk van de mens plaatsvindende gebeurtenis. Ontwikkelen van de antroposofie uit de kosmosofie. Krachtig worden van het Michaëlbeeld in de mens in het laatste derde deel van de negentiende eeuw. Naar binnen stralen van Michaël in het gevoel van de mens. Verbond van de mens met Michaël. Michaëlfeest als sociale impuls.	
TWEEDE VOORDRACHT	35
<i>Wenen, 28 september 1923</i>	
De strijd van Michaël met de draak. De weg tot de geest	

terugvinden door het oppakken van de Michaël-idee. De jaarfeesten en het Michaëlfeest van de toekomst. Verlossing van elementenwezens door de gevoelsrelatie van de mens tot het dieren-, planten- en mineralenrijk. De draak in de mens. Gevaar voor het verval van de aarde door het opgezogen-worden door de draak. Gevolgen voor de mens: geestelijk: geloof in een puur materiële buitenwereld; psychisch: zwaarte; lichamenlijk: het risico slachtoffer van de uitwerking van bacillen te worden. Dit alles was voor het verwerven van vrijheid noodzakelijk. Huidige noodzakelijkheid: uit vrije stukken de overwinning van Michaël mee te maken. Het verwarmen van het menselijke gevoel door de antroposofie.

DERDE VOORDRACHT

59

Wenen, 30 september 1923

De Michaël-impuls: de mens niet alleen aardeburger, maar burger van het waarneembare heelal. Dit is de grondslag voor het realiseren van een Michaëlfeest. – Het wezen van de droom; geringe betekenis van de inhoud, grote betekenis van het dramatische verloop. ‘Die Magie als experimentelle Naturwissenschaft’ van Ludwig Staudenmaier. De fysioloog Johannes Müller en zijn dromen. – De mysterieplaatsen van de druïden bij Penmaenmawr. De bijzondere geestelijke sfeer van deze streek. Observaties van de druïdenpriesters omtrent het geestelijk-psychische van de zonnestrallen. Druïdenkringen en plattegrond van het eerste Goetheanum. Lezen van de godenwil in het sterrenschift. De Mithras-kultus. Het ontwikkelen van het gevoelsvermogen van de Mithras-leerling. Symbool van de stier, de schorpioen en de slang. Relatie van de maan tot het weer. Fehner en Schleiden. De oerwijsheid, de katholieke kerk, de Veda’s en de vedanta-filosofie. Het zich terugtrekken van de oerleraren op de maan. Het geheim van Saturnus. Klinkers en medeklinkers in het kosmische schift. De opgave van de Saturnus-geesten. De theorie van Kant-

Laplace. De mens in zijn bewustzijn: regenworm. Oproep tot het Michaëlfest als oproep tot het geesteslicht.

VIERDE VOORDRACHT

93

Wenen, 1 oktober 1923

Planeten als openbaring van geestelijke wezens. Zienswijze van de geologie. Het geestelijke in het fysiek-zintuiglijke wordt gevonden door imaginatie, inspiratie en intuïtie. Elementenwezens van de planten in de winter en in de lente. Vastlegging van het kerstfeest en het paasfeest. Het Johannesfeest. Het rondstromen van het bloed in de mens en het rondstromen van elementenwezens. Scholing van het gevoel door antroposofie.

Het jaarverloop als bezielde wezen. Het meebelevan van het jaarverloop bij de Mithras-priesters en bij de mensheid in heden en toekomst. Michaël-kracht behulpzaam voor het ontplooiën van het zelfbewustzijn. Verandering van natuurbewustzijn tot zelfbewustzijn om het sociale vraagstuk op te lossen. Paasfeest: eerst dood, dan opstanding; Michaëlfest: eerst opstanding, dan dood.

NAWOORD – *Ed Taylor*

115

AANTEKENINGEN BIJ DEZE UITGAVE

123

AANTEKENINGEN BIJ DE TEKST

125

LITERATUUR

131

RUDOLF STEINER OVER DE

VERSLAGEN VAN DE VOORDRACHTEN

132